

Johann Affelmann Ernst Coccius

Centuria Aphorismorum Theologicorum De Bonis Operibus

Rostochi[i]: Pedanus, 1623

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn737589612>

Druck Freier Zugang

Vent. E. Loccius

J. Affelmann/c

R. N. theol. 1623.

37.
D. O. M. A.

CENTURIA

Aphorismorum Theolo-
gicorum

DE BONIS OPERIBUS.

QUAM

SUB PRÆSIDIO

IOHANNIS AFFELMANNI

SS. THEOL. DOCTORIS ET

P. P.

Exercitij gratia publicæ collationi subjicio,

ERNESTUS COCCIUS

RESPONDENS.

In Auditorio Majori horis matutinis
ad diem Octobris.

ROSTOCHI

Typis PEDANIANIS, Acad. Typog.

ANNO M. DC. XXII.

1623 d. Octbr.

DE BONIS
OPERIBUS

In Auditorio Majori hodie matutinis
ad hunc locum

Rostocki
Typographiae

ANNO 1744

Cum Deo DE BONIS OPERIBUS.

Aphorismus I.

Israelitæ jubentur DEO offerre decimas & primitias. Exod. 22. 20. Sic nos spirituales Israelitæ Rom. 9. Deo nostro debemus offerre decimas, h. e. obedientiam secundum decem præcepta, primitias, h. e. omnes primos motus bonos, unoverbo: BONA OPERA.

2. De Bonis operibus ergo sententias collaturi, placet sententiam nostram Ecclesiarum brevibus aphorismis repetere.

3. Terminus Bonorum operum est $\epsilon\gamma\gamma\epsilon\alpha\phi\theta\omega$, & ipsius Spiritus S. lingue admodum vulgaris Matth. 5, 16. Act. 9, 36. Ephes. 2, 10. Tit. 2, 14. 2. Cor. 9, 8. Collos. 1, 10. 1. Timoth. 2, 10. 2. Timoth. 3, 16. 17.

4. Bona opera (ut definiam) sunt actiones renatorum, tam interiores, quàm exteriores, per Spiritum Sanctum ex vera fide juxta Dei mandatum & legem factæ, hoc fine, ut Deo honor, obedientia & gratitudo debita præstetur, proximusq; noster ædificetur.

5. Habes hic causam efficientem principalem, habes propinquam & subjectum, habes formalem, habes materialem & geminum bonorum operum finem.

6. Causa efficiens principalis B. O. est Spiritus S. mentem verbo illuminans, voluntatemq; spiritualiter renovans Ps. 51, 12.

A 2

7. Nota

7. Nota hic per appropriationem quandam id Spiritui S. tribui, quod cum tota SS. Trinitate habet commune, nimirum cum Patre Job. 5, 17. & Filio Job. 15, 4. 5. Gal. 2, 20.
8. Efficiens propinqua itemq; Subjectum sunt Renati, à quorum mente & voluntate, quatenus ea est renovata, immediate profluunt B. O. Zach. 13, 9. Rom. 8, 14. 26. 2. Cor. 5, 17.
9. Forma diverso respectu est εὐνομία seu Conformitas cum Lege, & Fides, ex qua opera debent procedere, cum impossibile sit, sine ea Deo placere Heb. 11, 16.
10. Materiale est; ut B. O. fiant 1. juxta Dei mandatum, id quod fides respicit, 2. juxta Legem, qua non externam modo, sed & internam requirit obedientiam & tandem.
11. Finis B. O. est vel primarius respectu Dei, nempe Dei gloria Ps. 115, 1. Jerem. 9, 23. Matt. 5, 16. Phil. 1, 11. 1. Pet. 4, 11. vel secundarius respectu nostri; nostra videlicet gratitudinis erga Deum declaratio, & proximi nostri edificatio 1. Cor. 9, 22. 1. Pet. 2, 12.
12. Principaliter disputari solet, de bonorum operum differentia vel disparitate, de eorundem necessitate, deq; eorundem utilitate. hic & noster Scopus; hæc methodus esto.
13. Actiones renatorum sunt & sunt efficacia Spiritus S. pralucen- te vera in Christum fide. Si hoc multis modis certe virtuosa Ethnicorum facta à bonis operibus Christianorum differunt.
14. 1. Efficiente, cum illorum causa sit natura: horum vero gra- tia.
15. 2. Subjecto, cum illa in homine infideli & non renato, hæc vero in fideli & regenerato reperiantur.
16. 3. Forma; qua in illis est convenientia cum lege natura & recta ratione: in his vero convenientia cum lege morali, quatenus præscripta, fide suffulta.
17. Fine, qui in illis fuit propria gloria & siquid aliud terreni commatis: in his vero solus Dei laus & honor. vide thesm 11.
18. Gentilium quidem virtutes præcepta sunt à Deo, atq; hoc nomi- ne secundum apparentiam, ratione τῆς φυσικῆς actiones politicè bo- nae sunt; coram mundo attamen respectu τῆς νηθῆς, atq; sic objecti, subjecti, Finis, aliarumq; circumstantiarum errore sit, ut Theologicè coram Deo sint peccata. Rom. 14, 26.

19. Vir-

19. *Virtutes Ethnicorum esse peccata omnium orthodoxorum scripta affirmant, sed per se illas esse peccata, nullus hactenus dixit, nec scripsit. dicunt quidem verè & rectè esse ac nominari posse peccata, ac aliud est dici vere & rectè, aliud dici per se.*

20. *Patet hinc nostram sententiam nequaquam patrocinari Flacianismo, ut falsa nonnullorum calumnia est, siquidem iisdem verbis Lutherus & alii Theologi a Flacianismo planè alieni, eandem proposuerunt. vide si placet Lutherum Tom. 1. oper. Lat. p. 543. D. Chemnit. part. 1. Examin. C. T. de operib. infidelium p. III.*

21. *Quando Apostolus ait Act. 17, 23. Athenienses infideles εὐσεβῆν, h. e. colere Deum ignotum, tum loquitur τῷ θεῷ, juxta Atheniensium opinionem, quos ille ab ignoto suo Deo, ad agnitum deducere & Christo lucrifacere volebat.*

22. *Dicis opera Ethnicorum sunt res bonæ. Recte: At bona opera non nominibus, sed adverbis sunt judicanda, vulgatum est Augustini. Bonæ ergo sunt si benè fiant. hinc Deus dicitur remunerator non nominum, sed adverbiorum.*

23. *De Virtutibus Ethnicorum satis. Idem de hæreticorum propriè sic dictorum judicium esto.*

24. *Illi enim per errores contra fundamentum SS. expellendo locum dant spiritui mendaci 1. Reg. 22, 22. fidei faciunt naufragium 1. Timot. 1, 19. sanis sermonibus Christi non acquiescunt 1. Timoth. 6, 3. non sunt palmites viti Christo verè insiti Job. 15, 4. imo sunt idololatæ.*

25. *Ceterum B. O. sunt non modo actiones renatorum ex vera fide in Christum factæ, sed & divinitus mandata, teste scriptura Deut. 4, 8. 32. Ezech. 20, 19. Esa. 29, 13. Matth. 15, 9.*

26. *Contra Opera Electitia & ab hominibus excogitata de charitatis radice non surgunt, Dilectio enim est ἀγάπη mandati 1. Timot. 1, 5. ubi ergo desinit mandatum, ibi etiam desinit charitas. Confer. Rom. 13, 8. 9. 10.*

27. *Vera pietas est, incedere in mandatis Dei irreprehensibilem. Luc. 1, 6. Deum colere secundum propriam intentionem, aut præcepta hominum, non est incedere in mandatis Dei. Ergo.*

28. *Illud quo Deus frustra colitur non potest dici verè bonum opus, justum, pium & sanctum. Opera electitia & humanitus tradita sunt*

A 2

sunt

sunt talia, quibus Deus frustra colitur Matth. 15, 9. Coll. 2, 23. 22.
Ergo.

29. Noab, Abel & ceteri Patriarchæ absq; mandato Dei fecerunt sacrificia: at illa fuerunt fide oblata, Hebr. 11, 4. si fide; Ergo prælucere aliquo Dei mandato vel revelatione.

30. Quin apertè id ex contextu colligitur. Respexit Jehova ad Abel & ad oblationem ejus, ad Cain vero & oblationem ejus non respexit, Gen. 4, 4. 5. si fuissent sacrificia inventum hominum, ad nullius oblationem respexisset Deus, neq; ad Abelis, neq; ad Caini.

31. Consequitur hinc invictissimè, quod Jehova statim post prolatum Evangelium de semine contrituro caput serpentis, Adamo prescripserit in genere & in specie sacrificia, qui postea posteris suis ex Dei mandato modum sacrificiorum revelavit. D. Franr. disp. 2. sacrif.

32. David quidem petit, ut voluntaria oris sui Deus habeat grata, Ps. 119, 108. at subjungit statim, & judicia tua doce me. voluntarius ergo Davidis & omnium renatorum est cultus, non electivus, sed ex mandato divino spontè susceptus, confessione charitatis, non timore necessitatis.

33. Εἰς τὸν θρόνον τῶν Pontificiorum vero non annumeramus Sanctorum opera, quæ Heroica, nominari consueverunt.

34. Quanquam enim expresso Dei mandato præcepta illa non sint, opera tamen verè fuisse bona, quippe ex fide vera promanasse, & peculiari SS. impulsu edita, statuimus, ideo Deus illa approbasse & remunerasse dicitur.

35. Nec tamen temerè ideo sunt imitanda, cum nobis solum Dei verbum revelatum operum verè bonorum unica norma & regula esse debeat.

36. Dicuntur opera renatorum perfectæ, non Legaliter, sed Evangelicè, non in hæsitivè, sed imputativè, non consummativè, sed inchoativè, non effectivè, sed affectivè.

37. Per se autem B. O. renatorum perfectæ non sunt, sed impuræ, Esa. 64, 16. in rigore judicii divini nimis infirma Ps. 130, 2. Ps. 143, 2.

38. Adhac. Non est homo justus in terra, qui facit bonum, absq; peccato Eccl. 7, 21. At qui non facit bonum absq; peccato, ille bonum, quod operatur, non operatur perfectè. Ergo,

39. Jobus

39. *Jobus cap. 1. dicitur in omnibus his non peccasse labiis suis, nec stultum quid locutum esse contra Deum, comparatè scilicet, & ἅ, nimirum respectu illius peccati, quod postea commisit, ex impatientia diem natiuitatis sue devovendo.*

40. *David secundum justitiam suam petit sibi retribui Ps. 7, 17. at intelligit justitiam non personæ sed causæ, quam justam fovebat, nec reus erat illorum scelerum, quæ a persecutoribus ipsi imponebantur.*

41. *Opera Justorum absolute dicuntur bona Matth. 5. 1 Tim. 6. recte. Dicuntur bona, at non perfectè bona, ut patet, ex thesi 36.*

42. *Sic opera bona renatorum placent Deo, sed non propriæ dignitatis causa, verum, quia persona fide Deo reconciliata placet: placent, quia Spiritus S. effecta: placent, quia Fidei & Novæ obedientiæ a filiis dilectis inchoate sunt testimonia.*

43. *Bona opera esse necessaria dicimus, non tamen vel coacta, vel salutis meritoria, sed ordinis & voluntatis divinæ necessitate.*

44. *Velut alii. Necessaria sunt B. O. necessitate mandati, Levit. 11, 44. Debiti Luc. 17, 10. Ordinis Eph. 2, 10. & Gratitude Luc. 17, 18. Conscientiæ 1. Timot. 1, 19. & differentiæ Joh. 1, 47. Supplicii Luc. 21, 36. & præmij 1. Timot. 4, 8. &c.*

45. *Antinomorum vox est, Bona opera renatorum non esse necessaria dicenda, cum libera, spontanea & voluntaria esse debeant.*

46. *At non distinguunt inter necessarium & coactum. Coactum excludit libertatem: Necessitas vero & libertas simul consistere possunt, & necessarium opponitur τὰ ἀναγκαῖον, non operi renatorum voluntario, de quo Ps. 51, 4. Ps. 110, 3. Rom. 6, 12. 2. Cor. 9, 7.*

47. *Atq; hac ratione B. O. Necessitas in nostris Ecclesiis urgetur, ne ei Libertas Christiana opponatur, alia enim est libertas Spiritus, alia vero licentia carnis, Gal. 5, 13. 1. Pet. 2, 15. 16.*

48. *Sunt vero necessaria B. O. 1. Respectu Creatoris in polo 2. respectu Creaturæ in solo.*

49. *Respectu Creatoris in polo multis modis sunt necessaria 1. Ratione mandati quia Deus ea mandat Levit. 11, 44. c. 19, 2. Esa. 16, 17. Ezech. 20, 19. Joh. 13, 34. 2. ratione debiti, quia Deo obedientiam debemus ut Creatori Mal. 1, 6. ut Redemptori, Luc. 1, 84. ut Sanctificatori, 1. Cor. 6, 11. pro quibus beneficiis Deus non solum verbis, sed & operibus est glorificandus 1. Cor. 10, 31. Col. 3, 17.*

50. *Re-*

50. *Respectu Creaturæ in solo uecessaria sunt vel propter proximum, vel propter teipsum.*

51. *Propter proximum, ut tuis officiis eum iuves Tit. 3, 14. bono exemplo illi præluceas Phil. 2, 15. eum non scandalizes Matth. 18, 7. calumniatoribus os obtures, Tit. 2, 7. 8. 1. Pet. 3, 16.*

52. *Propter teipsum, ut fidem exerceas & probes. Jacob. 2, 17. pœnas vites Matth. 7, 19. tum temporales, tum aternas, Matth. 3, 10, Coll. 3, 6.*

53. *Quæ cum ita sint, non tamen dicere fas est, quod B. O. sint uecessaria ad salutem & Iustificacionem, gratis enim iustificamur & saluamur fide in Christum, Rom. 3, 28, Eph. 2, 8.*

54. *Hinc recte Christianismus Poëta ex scriptura,
Sola Fides hominem peccato liberat omni,
Sola Fides hominem iustificare potest.*

confer. ib. 80.

55. *Voce Fidei in Epistola Jacobi non intelligitur vera & saluifica Fides. Quia (1.) Fides de qua loquitur Apostolus ipsi Diabolis est communis c. 2, 19. quod de Fide saluifica dici nequit, (2.) Fides ita describitur, quod sit talis fides, quæ credit Deum esse unum, v. 19. Est ergo historica.*

56. (3.) *Fides illa saluifica, non consistit ἐν τῷ λέγειν, quod hic dicitur de Fide v. 14. (4.) fides hæc est mortua, & ab operibus destituta v. 14. 17. 20. 26. at Iustificans non est mortua, sed viuifica Gal. 3, 11. c. 5, 6.*

57. (5.) *In artic. Iustificacionis coram Deo non coniunguntur sed opponuntur Fides & opera Rom. 3. 28. c. 4, 5. at in hac Epistola coniunguntur Fides & opera c. 2, 24. E. Jacobus non loquitur de artic. Iust. coram Deo.*

58. *Similiter vox Iustificandi in eadem Epistola non accipitur de Iustificacione coram Deo. sed de iustitiæ acceptæ declaratione, ut in ipso conflictu rogati probabimus.*

59. *Phrases Majoristicas, quod scilicet B. O. ad salutem fiant uecessaria: quod impossibile sit saluari absq; bonis operibus; merito cum Ecclesia reuicimus & improbamus.*

60. *Cur sic? quia 1. non sunt ἡτοιμασμένα sanorum verborum, undi-*

undi quæq. conformes. 2. pugnant cum particulis exclusivis ab Apostolo usurpatis. 3. papismum redolent.

61. Bona opera cum sint effectus necessario subsequens justificationem, ideo nonnulli putant, homines in hac mundi securitate fortius ad studium bonorum operum excitari posse, si ea ad salutem esse necessaria affirmetur.

62. Contrà non sunt facienda mala, ut eveniant bona Rom. 3, 8.

63. Rectius ita: B. O. Sunt necessaria non ut justificationis media, sed saltem testimonia: sint necessaria, ut justificationis non causa, sed saltem notæ: vel, sunt necessaria non respectu originis, sed saltem ordinis.

64. Interim non tollimus bonorum operum in Ecclesiis Lutheranis exercitium, sed potius dicimus verbi ministrorum esse, ut doceant, renatos & Justificatos teneri, debere, oportere, necesse esse bonis operibus studere: non quod illis homines aliquid possint mereri; sed quod hac sit voluntas Dei, sanctificatio vestra. 1. Thess. 1, 1. 2. 3. 4.

65. Sapius inculcandum illud Jacobi. Ostende mihi fidem tuam ex operibus tuis. Nec omittendum illud Husi. Ego nisi opera videro extra, non credam fidem esse intra. vide sub παρρηγοῖς iudicium Lutheri, & D. Welleri.

66. Et hoc postulat modernorum morum iniqua ratio, & corrupti sæculi suscipienda restauratio, & publicarum calamitatum moles, ut articulus hic quam diligentissime, imò si fieri potest, in omnibus tractetur conclusionibus, quo Pontificiorum & Photinianorum calumniis tandè finis sit.

67. Dicit Apostolus, Nos operari debere salutem cum timore & tremore. Phil. 2. non ut illam per metum & timorem impetremus, sed ut per finem impetratam conservemus. loquitur enim non de salutis causa & medio, sed de justificatorum curriculo, quod cum timore & tremore ita continuandum, ut comprehendamus, 1. Cor. 9, 24.

68. Salvator ait, Venite benedicti, Esurivi, & dedistis mihi Matt. 25. At agit non de Justificandorum causis, sed de Justificatorum notis.

69. Benedicti sunt & dicuntur illi, qui sunt ex fide Gal. 3, 8. non autem ex operibus vers. 10. datur ipsis vita æterna ut hereditas, non ut stipendium servorum: regnum hoc dicitur illis paratum ab initio mundi, non propter opera, sed propter Christum, in quo sumus electi ante facta mundi fundamenta Eph. 1, 4.

B

70. Jaco-

70. *Jacobus ait, Factor operis beatus erit in facto suo c. i. ubi agit non de Justificationis actu, sed de frugifero verbi auditu. Et loquitur non de Lege Mosaica, sed de Evangelio, quod est Lex Fidei Rom. 3, 27. hoc ergo qui non tantum audit, sed corde etiam recipit, Et in Christum credit. Ille εν τω τῇ τῇ ποιῆσει αὐτοῦ, nimirum fide beatus erit.*

71. *Neg. non tantum hic sed etiam alibi Fides melioris dicitur, confer Aët. 16, 30. 31. Job. 6, 29. appellatur fides ἐξ ὅτου 78. 98.*

72. *Quoniam autem B. O. nec ad impetrandam, nec ad conservandam salutem Et Justitiam sint necessaria, non tamen sunt dicenda ad salutem pernitiola.*

73. *Etenim si B. O. Justificationis articulo immisceantur, ita, ut homo per ea salutem velit consequi, illi sanè detrimento erunt Philip. 3, 7. sed per accidens tantum.*

74. *Nos à phrasi illa abstinemus, quia 1. B. O. divinitus sunt præcepta, 2. quia opera priorum sacrificia sunt Deo placentia, 3. quia promissionem habent hujus Et futura vita 1. Timot. 5, 4.*

75. *Testatur Sacra Scriptura, Deum renatorum opera corporali- bus Et spiritualibus, temporalibus Et aternis donis esse remuneraturum. Esa. 1, 19, Luc. 14, 13. c. 19, 26. Deut. 7, 12. 1. Cor. 15, 41. Matth. 5, 12. c. 19, 21.*

76. *Contrà nullibi dicit, nos operibus nostris posse vitam æternam promereri, sed potius contradicit. Vocat enim vitam æternam hereditatem Ps. 16, 6. Rom. 4, 16. Gal. 3, 18. Coll. 3, 24. Matth. 25, 34.*

77. *Dicit esse donum Dei Rom. 6, v. ult. Donum Dei est vita æterna in Christo Jesu Domino nostro Eph. 2, 8.*

78. *Dicit nobis gratis conferri Rom. 3, 24. Justificamur gratis per illius gratiam, per redemptionem, quæ est in Christo Jesu, Apoc. 22, 17.*

79. *Non ex nostris meritis Eph. 2, 8. Gratia estis salvati per fidem, Et hoc non ex vobis, Dei donum est. Sed ex gratia, Rom. 3, 24. Justificamur gratis gratia Dei, Eph. 2, 7. 8. Aët. 15, 11.*

80. *Dicit dari propter meritum Christi, Rom. 3, 24, 25. per Fidem Rom. 10, 9. c. 3, 22. Et quidem Solam Marc. 5, 36. Ne metue solummodo crede Luc. 8, 50. Tantum crede, Et servaberis, Gal. 2, 16. Rom.*

Rom. 3, 21. Gal. 3, 12. Ubi particula ἐὰν μὴ determinat non enunciationis subiectum, sed ejus prædicatum.

81. *Et quidem absq[ue] operibus Roman. 3, 20. Ex operibus non justificatur ulla caro in conspectu ejus vers. 28. Colligimus igitur fide justificari hominem absq[ue] operibus legis, Eph. 2, 9. Gratia salvati estis non ex operibus, ne quis glorietur. Rom. 4, 5.*

82. *Et per imputationem justitiæ gratuitam, Rom. 4, 6. 2. Cor. 5, 21. Phil. 3, 9. adeoq[ue] non ex Lege, Rom. 3, 20. c. 4, 14. 15. Gal. 1, 21 c. 3, 10. 11. sed ex Evangelio, Gal. 3, 18. Rom. 4, 16. Ita ut omnis gloriatio adimatur, Eph. 2, 19. Rom. 3, 27.*

83. *His accedit, quod opera Justorum scriptura à foro Justificationis excludat, Tit. 3, 5. Rom. 3, 20. 28. imo etiam multis nominibus imperfecta, Rom. 7, 14. v. 18. & variis navis contaminata, proclamet, Esa. 64, 6. Rom. 7, 15. & subinde sit petenda peccatorum venia Ps. 32, 6. Matth. 6, 12.*

84. *Licet S. Scriptura quandoq[ue] faciat meritionem mercedis, Matth. 5, 12 imo ipsa vita æterna, non quidem directè sed indirectè, vocetur merces Matth. 20, 9. tamen intelligit, mercedem non debitam, quæ opponitur gratuito, sed indebitam, quæ opponitur frustraneo, prior est Legalis, & operum meritum includit, posterior Evangelica, & meritum operum excludit.*

85. *Brevissimè: datur operibus nostris merces, non ob meritum, sed 1. ob consecutionem, quia laxo sensu, id, quod labores insequitur, merces dicitur, licet detur ex gratia. 2. ob promissionem, quia Deus promisit præmia operantibus, non respectu nostri debiti, sed divini promissi.*

86. *Matth. 20, 8. quid per denarium intelligatur, altioris est indaginis. Quidam intelligunt (1.) Christum, at hic est dispensator. Nec (2.) facile intellexerim Spiritum S. quia ille est ἐργοδοxης.*

87. *Non (3.) Evangelium, ut quidam autumant; illud enim est medium, per quod ad mercedem contendimus. Non (4.) Fidem, nam illa est mendica manus, qua denarium accipimus.*

88. Non (5.) auxilium in vocatione, denarius enim datur de-
mum ad vesp̄eram. Non (6.) refrigerium in labore, illo enim
opus est in ipsa operationis meridia. Non (7.) recompensationem
temporalem, nam valde impariter ista distribuitur, hic autem sum-
ma est paritas.

89. Non (8.) utramq; recompensationem, corporali ratione
operatorum murmurantium, spiritualem ratione reliquorum. Nam
pares utriq; facti dicuntur.

90. Ergo (9.) Vita aeterna intelligi videtur, non quidem sen-
su papistico, quasi sit debita operibus merces propriè dicta, sed ut
merces gratuita & impropriissima.

91. Nec ideo murmurantes erunt ibi in cælo, sicut hic in parabola,
ubi, quæ Christus loquitur ἀντὶ τοῦ ἔργου, intelligenda sunt ἵνα
ἴσῃς.

92. Dicis. Si denarius est vita aeterna, erit merces, quidni ergo
ei correlatorum opera erunt merita, si non propriè, saltem impropriè,
cur ergo opera non dicuntur saltem impropriè meritoria?

93. Quid hic dicemus? Num illud? mercedem in scriptura rela-
tivè non semper opponi merito, sed aliquando cuius labori, vel obedien-
tiæ etiam debita, quæ mercede indebita compensatur?

94. Num illud? mercedem dici vitam aeternam, non respectu ope-
rum, sed respectu pacti & conventionis gratuita? Ideoq; mercedis
correlatum non tam esse opera, quam ipsam conventionem?

95. Num deniq; ideo, quia nullibi scriptura hoc nomine vocat ope-
ra, à modo loquendi saltem abstinendum erit? vel ideo, quia fastuo-
sus nimis videtur ille titulus & minus imperfectioni operum competens?
vel quod fidei sinceritati & puritati facile potest parere præjudi-
cium.

96. Hoc certum est, posse interdum unum saltem relatorum in-
usu esse, ut ex vocabula retributionis apparet, quod similiter ad
nullum antecedens meritum refertur, quod vel solum sufficere
posset. D. J. S.

97. Quædam scriptura dicta ita sonant, ac si propter opera detur
vita.

vita aeterna, verum Particula illa, Quia, quoniam, ideo, enim &c. non semper sunt causales, sed sepe rationales, confer 1. Joh. 3, 14. Luc. 7, 47. 1. Thess. 2, 17. 1. Timot. 1, 13.

98. *Quin & familiaris usus loquendi exempla communicat. Sol ortus est, quia dies est. Socrates factus est doctus, quia diligenter studuit.*

99. *B. O. cum tanta sit necessitas, & utilitas ideo studium eorum debet esse nobis quam commendatissimum. Tempore verno vides terram, cui concreditum fuit semen, ferre fructus permultos. Te etiam agrum Dei esse noveris, 1. Cor. 3, 9 sed si fructum fers nullum bonorum operum, futurum est, ut cum zizaniis conburaris.*

100. *Hoc ne tibi contingat, vide ut hic feras fructus Justitia, Jacob. 3. fructus penitentia, Matth. 5. fructus sanctitatis, Rom. 6. Deoq; supplices, ut te Spiritu S. regat; Faxit hoc Deus Trinus, cujus hoc solius munus, Amen.*

ΠΑΡΕΡΓΑ.

I.

Vita aeterna hereditatem Ethnicis ob virtutes transcribere, ipsius Satanae dogma est, quanquam Calviniani quidam etiam hoc asserant. vide Zvinglium in expositione fidei Christianae ad Christianum Regem. Pareum in Irenico. p. 245. c. 24. Toffanum in scripto contra Marbachium p. 380. Gualterum in Apolog. operum Zvvinglij. Sohnium in exegesi A. C. Tom 2. p. 828. Nos vesanum & profanum esse errorem ostendimus hoc argumento: quia

B 3

in

in promptu sunt scripturae testimonia, quibus cum
negatoria ista manifestè pugnat. Afferit enim
scriptura. 1. Evangelium de Christo esse mysterium
Rationi ac sapientiae humanae absconditum, Matth.
16, 17. Rom. 16, 25. 26. 27. 1. Cor. 2, 21. Eph. 1, 8.
Coll. 1, 26. 27. Hæc 2. salutem & vitam æternam
solis iis, qui in Christum credunt, Johan. 3, 15. 16.
c. 14, 5. 6. c. 17, 3. Act. 4, 12. Rom. 3, 22. 25. 26. 28.
Gal. 2, 16, c. 3. 22. contra vero iis, qui in Christum
non credunt, condemnationem æternam Johan. 3,
18. 36. Marc. 16, 16. esse destinatam, dicit. Hæc 3.
naturalem notitiam in gentilibus multis modis
imperfectam Ecclesiastæ 8, 17. Sap. 9, 16. hor-
rendis tenebris obseptam, Esa. 60, 2. Luc. 1,
79. Job. 15, 10. Act. 17, 30. 1. Cor. 2, 5. Eph. 4, 14.
proclamat. Hæc 4. salutem & vitam æternam
iis saltem, qui Ecclesiæ sunt Cives, transcribit,
gentilibus extra Ecclesiæ pomeria constitutis, judi-
cio Dei relictis Rom. 8, 30. 1. Cor. 5, 12. Eph. 2, 12.
vide, si libet, Lutherum Tom. 8. Jenens. Ger-
man. anno 1590. fol. 174. 175. ubi delirium
hoc Calvinisticum refutat.

II.

Superstitionibus Papisticis licitum esse interesse
Martyr. in L. C. class. 7. pag. 61. c. 10. negat.
Cor-

Contra Disting. esse putamus. Vel enim facimus id publica confessionis & cultus causa, aut spectandi saltem gratia, priori modo nemini licet: Ejusmodi enim aspectus est species abnegationis. Posteriori licet, exemplo Eliae 1. Reg. 18, 27. Danielis & sociorum c. 3, 13. Pauli Act. 17, 23. & Electoris Saxoniae, qui anno Christi 1530. Carolo V. Imperatori Laudatissimo Missam audituro, gladium pretulit, idq; consilio & approbatione Theologorum orthodoxorum, vide Sledan. lib. 7. ubi tamen nota Regulam. Quicumq; inter Orthodoxias hostes versare cupit, vel studiorum vel negotiorum causa, is videat, ne seducatur, infirmis scandalum præbeatur, atq; errores superstitiones in hominibus præfractis confirmentur.

Lutherus Tomo I. Jenen. in fine.

NOstri cum à legibus Papæ liberi sint, volunt etiam à lege Dei liberi esse, nihil nisi politica sequi, sed sic, ut sub illis quoq; pro libito sint. Et paulo post. Ex iis sunt, qui diem hominis desiderantes, ut in luce hominum glorientur & exultent, nobis coeperunt

perunt Decalogum quoq; ex Ecclesia deturbare,
ut juxta Petri prophetiam secundum pro-
prias conscientias ambulent & securi sine
timore Dei agant. Et paulo post iterum: A no-
stris (scilicet quales jam descripsit) mihi est plus
negotii & periculi, quam ab ipso toto Pa-
patu, qui post hac nihil poterit contra nos.
Hac ille.

*D. Wellerus in Epistola nuncupatoria ad Alber-
tum Ducem Mechelburgensem.*

MAlim Concionatores propè plus ope-
ræ in admonendis ac reprehendendis
securis, quam in consolandis afflictis sume-
re. Semper enim major pars Auditorum
sunt homines securi & profani: Illorum
vero, qui sensu peccati & iræ Dei ac terro-
ribus inferni ac mortis vexantur, exiguus
est cætus: quin etiam velim, ut non modo
omnia peccata contra legem Dei severè
taxent; verum etiam in omnes hæreticos,
fanaticos & impios Doctores acerrimè in-
vehantur. *Hac ille.*

Contra Disting. esse putamus. *V*
publica confessionis & cultus causa
saltem gratia, priori modo ne
modi enim aspectus est species ab
teriori licet, exemplo Elia i. Re
lis & sociorum c. 3, 13. Pauli A
etoris Saxonia, qui anno Christi
Imperatori Laudatissimo Missan
dium proutit, idq; consilio & ap
logorum orthodoxorum, vide S
tamen nota Regulam. Quicun
doxias hostes versare cupit,
vel negotiorum causa, is vid
tur, infirmis scandalum p
errores superstitiones in ho
fractis confirmentur.

Lutherus Tomo i. Jenen.

Nostri cum a legibus Papa
 lunt etiam a lege Dei li
 nisi politica sequi, sed sic, ut
 pro libito sint. *Et paulo post.*
 diem hominis desiderantes
 minum glorientur & exult

mus id
clandi
Ejus
Po.
Danie
& Ele
olo V.
, gla
Theo
7. ubi
ortho
orum
duca
atq;
præ

at, vo
nihil
quoq;
t, qui
e ho
is coe
erunt

